

УДК 373.091.12.011.3-051:005.336.2

О.Теслюк

Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка (Україна)

**МОДЕЛЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ РОЗВИТКУ
АУТОПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

O. Tesliuk

**MODEL OF THE SYSTEM OF MANAGEMENT OF THE PROCESS OF
AUTOPSYCHOLOGICAL COMPETENCY IN GENERAL SECONDARY
EDUCATION.**

Формування аутопсихологічної компетентності, на думку дослідників [2,с.8], відбувається в рамках науки акмеології (акме -вершина), яка відображає досягнення сучасних природничих, медичних, філософських, психологічних, соціальних, спеціальних наук. Акмеологія дає відповідь на питання, як досягнути «вершини» самореалізації у внутрішньому, особистісному і професійному аспектах.

Розглядаючи аутопсихологічну компетентність як уміння особистості розвивати і використовувати власні психічні ресурси, створювати сприятливу для діяльності ситуацію через зміну свого внутрішнього стану, набувати, закріплювати, контролювати знання, уміння і навички, перебудовуватися при виникненні непередбачених обставин, створювати вольову установку на досягнення значущих результатів, ми вважаємо, що з метою забезпечення розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя у закладі загальної середньої освіти необхідно розробити і обґрунтувати цілісну модель цього процесу.

У нашому дослідженні модель розглядаємо як систему, вивчення якої дозволяє не лише отримати інформацію про шляхи підвищення аутопсихологічної компетентності вчителя, а й побачити її як єдність запропонованих складових у виокремлених нами аспектах.

Модель складається з кількох блоків. Перший блок є цільовий, що охоплює мету і завдання. Мета – підвищення рівня розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя у закладі загальної середньої освіти.

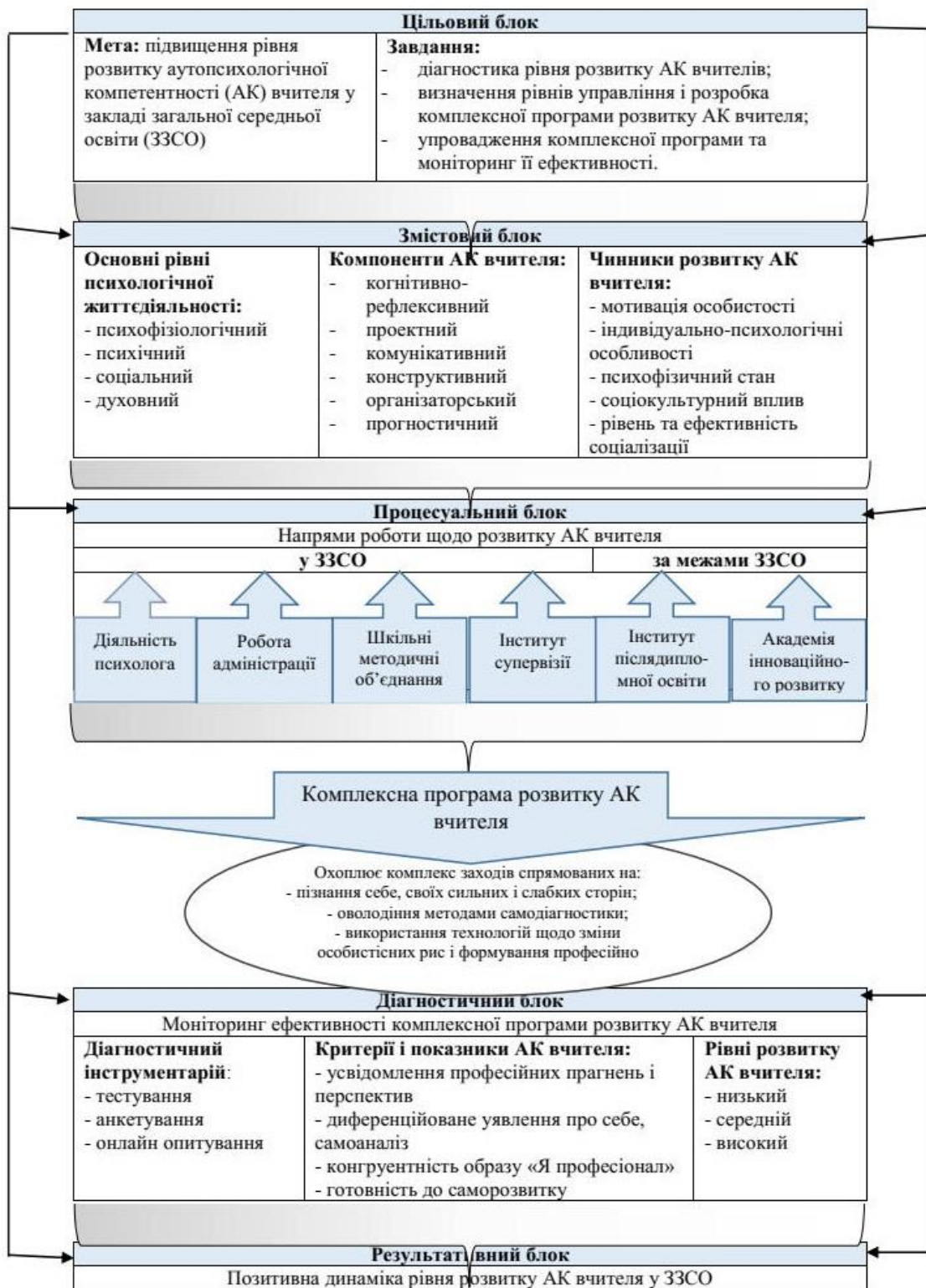
Завдання: діагностика рівня розвитку аутопсихологічної компетентності вчителів; визначення рівнів управління і розробка комплексної програми розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя; упровадження комплексної програми та моніторинг її ефективності.

Другий блок – змістовий, охоплює основні рівні психологічної життєдіяльності, компоненти і чинники аутопсихологічної компетентності вчителя у закладі загальної середньої освіти. Аутопсихологічна компетентність визначається такими чинниками: внутрішньою та зовнішньою мотивацією особистості; індивідуально-психологічними особливостями особистості; психофізичним станом особи; соціокультурним впливом на особу; рівнем та ефективністю соціалізації особистості.

Аналіз теоретичних джерел підтверджує, що аутопсихологічна компетентність – інтегративне утворення, яке складається з кількох компонентів, що детермінують її прояв, розвиток й удосконалення, особистісну спроможність (здатність, здібність), тобто є її підґрунтям [1]. Ці компоненти є взаємопов'язаними та взаємозалежними один від іншого. До них належать: когнітивно-рефлексивний, проектний, комунікативний, конструктивний, організаторський та прогностичний.

Зміст аутопсихологічної компетентності виражається на основних рівнях психологічної життєдіяльності. На психофізіологічному (тілесному) рівні людина стикається з проблемами фізичного саморозвитку.

Секція 5. Основні засади формування професійної компетентності у вищій школі

*АК – аутопсихологічна компетентність

** ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти

Рис.1. Модель системи управління процесом розвитку АК вчителя у ЗЗСО

Секція 5. Основні засади формування професійної компетентності у вищій школі

На психологічному (особистісному) рівні перед педагогом постають проблеми організації пізнавальної діяльності - як відчутти світ ширше, як побачити більше за рамками видимого. Наступний рівень – соціальний, пов'язаний з актуалізацією проблем міжособистісних стосунків, усвідомлення своїх соціальних ролей. Останній рівень – духовний, відображає суб'єктивне відношення до дійсності.

У процесуальному блоці розглянемо напрями роботи щодо розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя у закладі загальної середньої освіти та за межами закладу: діяльність психолога, робота адміністрації школи, шкільні методоб'єднання, інститут супервізії, інститут післядипломної педагогічної освіти, Академія інноваційного розвитку освіти.

Процесуальна наповнюваність моделі приводить нас до необхідності створення комплексної програми розвитку аутопсихологічної компетентності, яка охоплює комплекс заходів спрямованих на:

- пізнання себе, своїх сильних і слабких сторін;
- оволодіння методами самодіагностики;
- використання технологій щодо зміни особистісних рис і формування професійно значущих якостей тощо.

Комплексна програма розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя відображає індивідуальну траєкторію пізнання педагога, прийоми його якісного перетворення – переходу від одного рівня до іншого. Необхідною умовою реалізації програми є готовність педагога до самостійної пізнавальної та корекційної роботи.

Четвертий блок моделі – діагностичний, він включає методи оцінювання розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя: тестування, анкетування, онлайн-опитування тощо, критерії і показники розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя і визначає рівень розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя у закладі загальної середньої освіти.

Відповідно до діагностичного інструментарію визначення рівня розвитку аутопсихологічної компетентності, виділимо наступні її критерії: чітке усвідомлення власних професійних прагнень і перспектив; диференційоване уявлення про себе як професіонала і суб'єкта професійної діяльності; конгруентність образу «Я професіонал» і досяжність індивідуального професійного еталону, міра відповідності «Я-реального» до «Я-ідеального»; готовність до саморозвитку, що виражається бажанням пізнавати і змінювати себе; усталена впевненість у собі й своїх можливостях, розвинені самокерованість і самопослідовність. [3,с.117]

Таким чином, виділимо рівні розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя: низький, середній і високий.

П'ятий блок – результативний. Результатом упровадження запропонованої моделі буде підвищення рівня розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя.

Теоретична модель розвитку аутопсихологічної компетентності є відправною точкою для розуміння системи продуктивного розвитку цієї компетентності, механізмів і технологій її розвитку та формування, для впровадження в роботу розвитку аутопсихологічної компетентності вчителя у заклад загальної середньої освіти.

Література

1. Акмеология: Учебник / Под ред. А.А.Деркача. М.:Изд-во РАГС. 2004. 650с.
Деркач А.А., Орбан Л.Е. Акмеологические основы становления психологической и профессиональной зрелости личности. М., 1995
2. Шевцова О. М. Развитие аутопсихологической компетентности майбутніх фахівців соціальної сфери засобами акмеологічних технологій. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки. Вип. 2. Т.2. 2018. С. 114-119.